

SCIENCA REVUO

volas

- (1) subteni la ĝeneralan sciencan nivelon de sia legantaro, pri ĉiaj temoj;
- (2) helpi al la fratiĝo de la homoj, libere diskutigante pri la disigaj konceptoj laŭ sciencaj normoj;
- (3) science studi la problemojn de la Esperantismo;
- (4) evoluigi la lingvon laŭ sciencaj bezonoj, surbaze de la principo de sufiĉo kaj neceso.

Por tiu celo ĝi bezonas ne nur redakcion kaj legantojn, sed ankaŭ verkantojn.

D-ro W. Manders

INTERLINGVISTIKO KAJ ESPERANTOLOGIO

ENHAVO

Interlingvistika parto

- Ĉapitro I | *La interlingvistiko kaj Esperanto.*
Ĉapitro II | *La naturalismo de Edgar de Wahl kaj Otto Jespersen.*
Ĉapitro III | *La naturalismo de IALA.*

Esperantologia parto

- Ĉapitro IV | *Taskoj de la esperantologio.*
Ĉapitro V | *La evoluo de Esperanto. Lingva korekteco.*
Ĉapitro VI | *Kompara esperantologio.*

prezo 2.25 Ned. guld. / £ —.5.— / \$ —.75

J. MUUSSES — ELDONISTO

Purmerend - Nederlando

Vol. 10-a. N-ro 4-a (4-a)
Paĝoj 145-160
1-4-1959

145

UDK 001(05) = 089.2(100)

SCIENCA REVUO

ELDONO DE J. MUUSSES PURMEREND NEDERLANDO

Sendependa revuo. Aperas kvarfoje jare. Ab. pr. 30 steloj; 7.50 Ned.gld.; \$ 2.20.
Oficiala organo de Internacia Scienca Asocio Esperantista (I.S.A.E.)

Redaktoro: D-ro W. P. Roelofs, Kerkpad zz 75, Soest, Nederlando. **Kunredaktoro kaj Re-**
 prezentanto por I.S.A.E.: G. F. Makkink, Eekhoornlaan 10, Bennekom, Nederlando. **Admini-**
 stracia adreso por abonantoj, kiuj ne estas membroj de I.S.A.E.: J. Muusses, Purmerend,
Nederlando, Ĝironumero 15062 - **Sekretario de I.S.A.E.:** Prof. D-ro B. Popović, Zagrebačka 20a,
Sarajevo, Jugoslavio.

ENHAVO:	paĝo
Kiu estas Kiu en la Esperanto-movado?	145
Internacia lingvonormigo en scienco kaj tekniko. Esperanto aŭ In-	
terlingua? — R. Haferkorn	146
Recenzoj kaj Bibliografio	150
Esperanta Antologio (Redaktoro: William Auld). — W. P. R. ...	150
Indeksoj (Vol. 9 kaj 10)	152
Indekso de personoj	152
Indekso de temoj kaj terminoj	156

92(058.7) = 089.2

KIU ESTAS KIU EN LA ESPERANTO-MOVADO?

Stranga titolo, ĉu ne? Kiu konas kiun en la Esperanto-Movado? Fakte centfoje ripetiganta estas, ke la scio pri tiu aŭ alia persono (ni intence evitas la vorton *eminentulo*, tro uzitan ĝis nun!) inter niaj aktivuloj estas minima, se ne nula. Pri mortintoj oni ĝenerale povas esti indulgema: ja la kvara generacio de nia esperantista familio vere ne povas koni ĉiujn, kiuj esperis, laboris kaj iris la vojon de ĉio tera. Sed la afero estas tute alia pri la *nunaj aktivuloj* — sur pli alta ebenaĵo —. Ilin oni konu pli vaste kaj precize ol nur laŭ nomo, hejmlando kaj signifa esperantisteco. Eĉ se koncize, oni devas ilin koni iom detale, kaj fidinde.

Por forigi tiun evidentan mankon en nia dokumenta literaturo, la eldonisto J. Régulo Pérez, per la konataj serioj popularigitaj sub la nomo *Stafeto*, prenis sur sin la taskon eldoni libron kun la supra titolo (laŭ la multe uzata *Who is Who?*: ekonomia-politika-diplomata eldonaĵo). La *Kiu estas Kiu?* esperantista celas doni koncizajn sed fidindajn informojn pri pasintaj pioniroj kaj nuntempaj aktivuloj, kiuj iel koninde kontribuis al nia Movado. La skemo estas proksimume jena:

Nomo(j) — antaŭnomo(j), eventuale pseŭdonimo(j).
Dato (tago, monato, jaro) kaj loko de naskiĝo, ev. de morto.
Studo(j), ev. ankaŭ ŝatokupo(j).
Civila kariero, laboro, kutimaj okupiĝoj.

Agado por Esperanto, kun precizaj indikoj pri lokoj, jaroj ktp. Verkaro, kun indiko de kompleta titolo de la pecoj, loko kaj jaro de eldono, ev. numero de eldonoj de ĉiu peco kun pli ol unu. Notindaj apartaĵoj aŭ aldonaĵoj.

Ĉio en konciza, telegrafa, leksikona maniero, sed sufiĉe klare, por eviti denovan enketon pro dubaj punktoj. La tekston, ĉe plej konataj gravuloj, akompanu bona pasportformata bildo por ornami la biografieton.

Redaktas la libron la estinta Direktoro de UEA S-ro Hans Jakob, Palais Wilson, Genève, Svislando. La Estraro de UEA rajtigis lin uzi la riĉan materialon de la UEA-Biblioteko en Ĝenevo; plie la redaktoro disponas ampleksan dokumentaron el la redakcio de la *Enciklopedio de Esperanto*.

Temas pri kolektiva verko kaj la bonvolan kunhelpon de ĉiuj ni insiste petas kaj tre dankas. Ideojn kaj konsilojn plezure ricevos la redaktoro. Antaŭvideble la libro devas esti finredaktita kaj prestaŭge tajpita frue en 1960 (sub la kutima rezervo, bone komprenita).

413.164 : 389.6(100) : 408.92

INTERNACIA LINGVONORMIGO EN SCIENCO KAJ TEKNIKO. ESPERANTO AŬ INTERLINGVA?

de R. HAFERKORN

D-ro tekn. Eugen Wüster, aŭtoro de la bonkonata verko „*Internacia lingvonormigo en la tekniko*” aperinta dum 1932 en la eldonejo de „*Verein deutscher Ingenieure*” en Berlino, denove pritraktis tiun problemon en artikolo kiu aperis en la germana lingvosciencia revuo „*Sprachforum*” (1-a jarkolekto (1955), n-ro 1-a). Simila artikolo de W. aperis ankaŭ en la franca revuo „*Arts et Métiers*”.

Ĉar kelkaj tezoj kiujn enhavas tiuj artikoloj, kaŭzis multe da miskompreno kaj miro kaj tial proteston ĉe la esperantistaj inĝenieroj kaj scienculoj, la verkinto de ĉi tiuj linioj entreprenis klarigi tiun miskomprenon jam en artikolo aperinta en Sc. Rev. 8 31-34, kaj D-ro Roelofs aldonis pluan klarigon sur p. 34-36 en sia recenzo pri la artikolo „*Technische Sprachnormung*” de d-ro Wüster.

Konsidere al la graveco de la pritraktita temo mi emas ne neglekti la aferon prezentante ĝin al la *kunsidoj de la 43-a U.K. en Mainz* en formo de jena resumo.

En la citita artikolo Wüster unue priskribas la organizon kaj la historian evoluon. Li skribas: „La internacia teknika lingvonormigo estas organizata ĉefe de la Internacia Normiga Organizaĵo (*Int. Org. for Standardization*, mll. ISO).

ISO estas la tegmenta federacio de la naciaj normigaj organizaĵoj. Ĝi fondis en 1952 apartan „Teknikan Komitaton”. Tiu ĉi nomiĝas ISO/TC 37 „Terminologio”. La Aŭstria Normiga Komisiono (ÖNA) havas la funkcion de sekretario de ĉi tiu komitato.

La plej grava finita verko en la kampo de la internacia teknika lingvonormigo estas la plurlingva difinvortaro de la Internacia Elektroteknika Komisiono (IEC). IEC nun estas sekcio de ISO.

De antaŭ kelkaj jaroj ankaŭ UNESKO klopodas helpi la internacian laboron terminologian, nome per publikigado de fakvortaroj kaj subtenado de la vortara programo de la *Union des Associations Techniques Internationales* - UATI. Ĝis Majo 1953 jam aperis 24 plurlingvaj fakvortaroj, ĉe kies preparado kunhelpis la naturscienca sekcio de UNESKO.

Tiuj vortaroj kiuj estas ellaboritaj laŭ la direktivoj de Unesko, nur pere servas al la normigo. Nome tio validas, ĉar Unesko rekomendas marki en la fakvortaroj la normigitajn terminojn kiel tiajn.

Por la lingvo la plej grava aĵo ne estas la ekstera formo de la terminoj, sed la *sistemo de nocioj* sur kiu ĝi baziĝas. Estas neeble, ĝuste normigi *terminojn*, se oni antaŭe aŭ samtempe ne metas ĉiujn parencajn *nociojn* en unu sistemon. Tial ankaŭ estas utile unue konsideri la nocion, kiam oni fiksas regulojn por terminoj. Tio signifas ke la difinoj estas pritraktendaj antaŭ ol oni fiksas la terminojn. Ofte difinoj estas mallongigataj por fariĝi terminoj. — Tio validis por la normigo interne de kiu ajn nacia lingvo.

Sur la interne normigitaj terminoj nacilingvaj baziĝas la internacia interegaligo de la fakaj terminoj. Tio fariĝas laŭ jena vico:

(1) **Interegaligo de la nocioj.** — Kiu aŭdas ion pri internacia normigo de terminologio, plej ofte opinias, ke tio nur estu nomo por la enkonduko de fremdvortoj aŭ artefaritaj vortoj. — Efektive tamen la plej urĝa tasko de la internacia normigo faklingva konsistas el la interegaligo de la *nocioj* kaj nocisistemoj. La IEC-Vortaro ekz-e prezentas multajn ekzemplojn de tia interegaligo de nocioj.

(2) **Interegaligo de la semantika (= interna) formo.** — Dualoke la internacia lingvonormigo estas interegaligo de la „interna formo” de la terminoj. La granda plimulto de la terminoj ne estas simplaj vortoj uzataj en sia fundamenta signifo, sed vortkunmetaĵoj kaj nocimetajforoj (vortoj uzataj *metafore* aŭ laŭ *figura senco*). La *laŭvorta fundamenta signifo* de tiaj terminoj estas tio, kion oni nomas la „internan” (aŭ ankaŭ „semantikan”) formon de termino. La interegaligo de ĉi tiu interna formo konsistas do en „*pruntotraduko*”.¹⁾

¹⁾ La kursivaĵoj estas ekzemploj de pruntotradukoj:

Gr: peristasis	→ L: <i>circumstantia</i>	→	{	A: circumstance	→ E: cirkon- stanco (= ĉirkaŭ- staraĵo)
			F: circonstance		
			G: Umstand		
			Ned: Omstandigheid		